

Opdrachtgever

UWV

Opdrachtnemer

Kenniscentrum UWV / Ed Berendsen

Onderzoek

Einddatum – 1 juli 2008

Categorie

Omvang klantgroepen

KM 08-08 Kwantitatieve overwegingen bij de nieuwe Wajong

Conclusie

Ten behoeve van de discussie over de inrichting van de nieuwe Wajong zijn op basis van UWV-gegevens en op basis van de inzichten uit het Wajongdossieronderzoek kwantitatieve analyses verricht. Deze zijn samengevat in dit kennismemo.

Verdeling instroom over nWajong en leerwerkregeling: Er zijn twee varianten, een hoge en een lage variant. Bij de hoge variant bedraagt de instroom in de leerwerkregeling 69% en in de lage variant 36%.

Gedrags- en beleidseffecten:

De aanpassingen rond de Wajong kunnen tot verschillende gedrags- en beleidseffecten leiden. Deze hebben deels betrekking op het voortraject van de Wajong en deels op de Wajong zelf. De effecten zijn niet altijd duidelijk van de elkaar te scheiden. De effecten zijn bovendien niet onafhankelijk van elkaar: succes in het voortraject betekent minder succes in de leerwerklerling.

Het schatten van de omvang van de mogelijke effecten is problematisch. Enerzijds is niet altijd duidelijk wat de exacte aard van veranderingen is en anderzijds ontbreekt het aan kennis om een uitspraak te doen. Voor zover een uitspraak gedaan kan worden is dat op basis van theoretische overwegingen (uitkeringselasticiteit) en op ervaringen bij andere wettrajecten (VLZ). Niettemin lijkt een plausibel scenario voor de leerwerkregeling dat deze leidt tot 10% minder instroom en 10% meer uitstroom. Het blijft echter een scenario met grote onzekerheden. Vanuit uitvoeringsoogpunt is daarom verstandig om behoedzaam op te treden, zeker bij de start van de nieuwe wet.

Een principiële keuze beïnvloedt het scenario voor de leerwerkregeling sterk: de samenloop van studie en uitkering. Van de instroom zit 37% nog op school. Als dat in de nieuwe situatie niet meer het geval is daalt de instroom in de leerwerkregeling sterk en geldt het geformuleerde scenario niet meer.

Bron: Kennismemo

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/jaf63lhe>

Aan

Annette Dümig, Fred Paling, André van Amsterdam

Datum

11 juli 2008

Van

KENNISCENTRUM,

Ed Berendsen

T (020) 687 1625

Ed.Berendsen@uwv.nl

Onderwerp**KM 08/08 Kwantitatieve overwegingen bij de nieuwe Wajong****Puntsgewijze samenvatting van de belangrijkste punten**

Ten behoeve van de discussie over de inrichting van de nieuwe Wajong zijn op basis van UWV-gegevens en op basis van de inzichten uit het Wajongdossieronderzoek kwantitatieve analyses verricht. Deze zijn samengevat in dit kennismemo.

De belangrijkste uitgangspunten voor de kwantitatieve analyses zijn de volgende:

Verdeling instroom over nWajong en leerwerkregeling:

Er zijn twee varianten, een hoge en een lage variant. Bij de hoge variant bedraagt de instroom in de leerwerkregeling 69% en in de lage variant 36%. Dit leidt tot de onderstaande verdeling.

	Hoge variant	Lage variant
Toekenningen	: 17.000	17.000
Waarvan 27 jaar en ouder	: 0	0
Waarvan jonger dan 27 jaar	: 17.000	17.000
- nWajong	: 5.100	10.200
- leerwerkregeling	: 11.900	6.800

Gedrags- en beleidseffecten:

De aanpassingen rond de Wajong kunnen tot verschillende gedrags- en beleidseffecten leiden. Deze hebben deels betrekking op het voortraject van de Wajong en deels op de Wajong zelf. De effecten zijn niet altijd duidelijk van de elkaar te scheiden. De effecten zijn bovendien niet onafhankelijk van elkaar: succes in het voortraject betekent minder succes in de leerwerklering.

Het schatten van de omvang van de mogelijke effecten is problematisch. Enerzijds is niet altijd duidelijk wat de exacte aard van veranderingen is en anderzijds ontbreekt het aan kennis om een uitspraak te doen. Voor zover een uitspraak gedaan kan worden is dat op basis van theoretische overwegingen (uitkeringselasticiteit) en op ervaringen bij andere wettrajecten (VLZ). Niettemin lijkt een plausibel scenario voor de leerwerkregeling dat deze leidt tot 10% minder instroom en 10% meer uitstroom. Het blijft echter een scenario met grote onzekerheden. Vanuit uitvoeringsoogpunt is daarom verstandig om behoedzaam op te treden, zeker bij de start van de nieuwe wet.

Een principiële keuze beïnvloedt het scenario voor de leerwerkregeling sterk: de samenloop van studie en uitkering. Van de instroom zit 37% nog op school. Als dat in de nieuwe situatie niet meer het geval is daalt de instroom in de leerwerkregeling sterk en geldt het geformuleerde scenario niet meer.

Ten behoeve van de discussie over de inrichting van de nieuwe Wajong zijn op basis van UWV-gegevens en op basis van de inzichten uit het Wajongdossieronderzoek kwantitatieve analyses verricht. Deze zijn samengevat in dit kennismemo.

Basisparameters nieuwe Wajong

Belangrijkste kenmerk van de nieuwe Wajong vormt de splitsing van de Wajong in een regeling conform de IVA-regeling uit de WIA (nWajong) en een zogenaamde leerwerkregeling. De eerste regeling is bedoeld voor de Wajongers die duurzaam niet in staat zijn tot een vorm van loonvormende arbeid. De leerwerkregeling betreft de Wajongers tot 27 jaar en is bedoeld om jongeren die wel in staat zijn tot loonvormende te begeleiden naar loonvormende arbeid. De leerwerkregeling in de Wajong is de pendant van de leerwerkregeling bij de Bijstand. De specifieke details van de nieuwe Wajong moeten nog worden uitgewerkt. Daarnaast is een kwantitatieve onderbouwing nodig, zowel met betrekking tot de gevolgen voor het beslag op de uitkeringen (grote geldstroom) als voor de uitvoering (kleine geldstroom). Dit kennismemo richt zich vooral op de parameters voor de grote geldstroom.

Voor het uitwerken van het kwantitatieve kader zijn parameters nodig. Een deel kan worden afgeleid, maar voor deel zijn veronderstellingen nodig. De volgende parameters zijn in ieder geval nodig voor de raming van de gevolgen voor het Wajongvolume en grote geldstroom:

- Het aantal beslissingen, afwijzingen en toekenningen bij ongewijzigd beleid
- Het aantal aanvragen, afwijzingen en toekenningen in de nieuwe Wajong
- Uitstroomgedrag en gemiddelde uitkering in de nWajong
- Gedrag- en beleidseffecten van de leerwerkregeling. Uitstroomgedrag, en gemiddelde uitkering in de leerwerkregeling
- Overige parameters

In de volgende paragrafen zullen deze parameters zoveel mogelijk uitgewerkt worden.

Er wordt in deze memo van afgezien om eigen ramingen te maken. De reden daarvoor is tweëërlei. Enerzijds zijn er nog te veel variabelen/politieke beslispunten en anderzijds vinden de overwegingen uit dit memo al hun weg binnen de ramingen die door het ministerie van Sociale Zaken worden gemaakt.

A) Beslissingen, afwijzingen en toekenningen bij ongewijzigd beleid

Voor het analyseren van de gevolgen van de wijzigingen is een prognose nodig van het aantal beslissingen en het aantal toegekende beslissingen (toekenningen). Daarbij doet zich het probleem voor dat het om een prognose voor de zeer lange termijn gaat. Omdat aanvragen in overgrote meerderheid plaatsvinden met 18 of 19 jaar kan het 47 jaar duren voordat de ingestroomde Wajonger uitstroomt (met pensioen gaat). Een deel van de Wajongers stroomt wel eerder uit, maar een belangrijk deel zit tot de pensioenleeftijd in de Wajong. Momenteel is de beste schatting van de gemiddelde duur van Wajonguitkering 31 jaar. Door de lange uitkeringduur is ook de termijn waarin de wijzigingen in de Wajong doorwerken lang.

Actuele prognose: Uitgangspunt voor de prognose vormen de ramingen die periodiek worden opgesteld in kader van de begroting en de raming van het werkaanbod bij de Wajong. In tabel 1 zijn de actuele ramingen opgenomen. De ramingen zijn gebaseerd op realisaties t/m december 2007 en de inzichten uit het dossieronderzoek¹.

Tabel 1. Actuele meerjarenprognose voor de Wajong (aantallen x1000)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Beslissingen	17,5	20,4	21,8	23,4	22,9	22,6	22,3	22,3
Afwijzingen	3,9	5,1	5,4	5,8	5,7	5,6	5,5	5,5
Toekenningen	13,6	15,3	16,4	17,6	17,2	17,0	16,7	16,7
<i>1^e claims</i>	<i>12,2</i>	<i>14,1</i>	<i>15,1</i>	<i>16,3</i>	<i>15,8</i>	<i>15,5</i>	<i>15,2</i>	<i>15,2</i>
<i>Heropeningen</i>	<i>1,3</i>	<i>1,2</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>1,4</i>	<i>1,5</i>	<i>1,5</i>	<i>1,5</i>
Beëindigingen	4,9	4,4	4,7	5,5	5,5	5,9	6,1	6,2
Lopend bestand	155,9	166,8	178,4	190,5	202,3	213,4	224,0	234,5
Uitkeringsjaren ²	149,6	160	171	183	194	206	217	227

Het aantal afwijzingen is de laatste jaren vrij stabiel en bedraagt momenteel 25% van het aantal beslissingen. De afwijzingen bewegen dus mee met de instroom.

De ontwikkeling van de instroom wordt bepaald door verschillende onderliggende factoren. De eerste factor betreft de ontwikkeling van de risicopopulatie (het aantal 18-jarigen in de bevolking). Na een piek in 2009 (205.000) zal het aantal 18-jarigen met enkele uitschieters langzaam afnemen. Vanaf 2020 schommelt het aantal tussen 180.000 en 190.000. Bij gelijkblijvende omstandigheden betekent dit dat de instroom in de Wajong op de lange termijn langzaam zal dalen (uiteindelijk met circa 10%).

Een tweede factor is de toegenomen doorstroom vanuit de Bijstand na de invoering van de WWB. De toegenomen doorstroom vanuit de Bijstand heeft twee effecten: het eenmalige effect van het screenen van het Bijstandsbestand en het duurzame effect van een toegenomen screening aan de poort. De hoge doorstroom die we momenteel zien is vooral het gevolg van het eenmalige effect van de toegenomen screening van het Bijstandsbestand. Op basis van de beschikbare signalen gaan we er vanuit dat dit effect pas na 2009 is

¹ Zie kenniscahier 2007-I: De groei van de Wajonginstroom. Kenniscentrum UWV, oktober 2007.

² De factor voor het herleiden van het gemiddelde bestand naar uitkeringsjaren bedraagt 0,990.

uitgewerkt. Tot en met 2009 blijft de doorstroom op het huidige niveau (circa 4.000 per jaar). Na 2010 daalt de doorstroom tot het structurele niveau. Door de toegenomen screening blijft het niveau van de doorstroom na 2008 echter op een hoger niveau dan het geval was voor de invoering van de WWB (2.000 per jaar tegen 800 per jaar voor 2005).

De derde factor die instroom beïnvloedt is de instroom vanuit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en het praktijkonderwijs (PRO). De instroom van Wajongers met een VSO/PRO-achtergrond is de grootste instroomcategorie (42% in 2006)³. Het aantal jongeren op deze scholen neemt voortdurend toe met als een gevolg onder gelijkblijvende omstandigheden een steeds verder toenemende instroom in de Wajong. Tot 2012 wordt uitgegaan van een toename van deze instroomcategorie met circa 30%. Daarna wordt de instroom van deze categorie constant gehouden.

Een laatste factor betreft de verandering in de diagnostiek. Bij steeds meer en/of steeds jongeren wordt de diagnose autisme gesteld. Dit gaat gepaard met een toenemende instroom in de Wajong. We gaan er vanuit dat de instroom in 2008 daardoor met 2,5% stijgt. Daarna wordt de instroom van deze categorie constant gehouden.

Hoewel inmiddels meer inzicht bestaat over de achtergrond van de toename van de instroom blijft de toekomstige ontwikkeling onzeker. De ontwikkeling van de hierboven geschetste factoren zijn met grote marges omgeven en de onzekerheid neemt sterk toe na 2010.

De uitstroom is momenteel relatief laag. Dat houdt enerzijds verband met de gevolgen van de herbeoordelingen in het kader van de aanscherping van het schattingsbesluit (aSB, oktober 2004) en anderzijds met de opbouw van het Wajongbestand. Omdat de Wajong pas bestaat sinds 1976 gaan er nog maar weinig Wajongers met pensioen. De uitstroom zal echter geleidelijk gaan stijgen doordat een steeds groter aandeel met pensioen zal gaan. Het moment dat uitstroom en instroom bij de huidige verwachtingen in evenwicht zullen zijn (structurele bestand) ligt tussen 2050 en 2060. Bij ongewijzigd beleid zal het structurele Wajongbestand tussen 450.000 en 500.000 liggen.

Basisscenario: Uit de actuele prognose wordt het basisscenario afgeleid dat gebruikt wordt voor de analyse. Tabel 1 geeft aan dat de instroom vanaf 2010 schommelt rond 17.000 per jaar. Het ligt voor de hand om dat aantal als uitgangspunt te nemen. Omdat verder het afwijzingspercentage stabiel is kan het huidige percentage als uitgangspunt genomen worden voor het vaststellen van het aantal beslissingen. In verband met de onzekerheden worden de aantallen zoveel mogelijk afgerond op duizendtallen. Het aantal beslissingen komt dan uit op 23.000, en het aantal afwijzingen op 6.000. Het uitkeringsniveau bedraagt 75% van het minimumloon. De gemiddelde daguitkering bedraagt € 40,31 per dag (2007)⁴ ofwel € 10.500 per uitkeringsjaar.

³ Zie kenniscahier 2007-I: De groei van de Wajonginstroom. Kenniscentrum UWV, oktober 2007.

⁴ Januarinota 2007-2008, UWV.

B) Beslissingen, afwijzingen en toekenningen in de nieuwe Wajong

De nieuwe Wajong onderkent verschillende groepen. De wijzigingen leiden tot een opdeling in groepen met verschillende uitkering- en uitvoeringregimes: jonger dan 27 jaar en 27 jaar of ouder, nWajong en leerwerkregeling. De aantallen uit het basisscenario moeten verdeeld worden naar deze groepen.

Verdeling toekenningen naar leeftijd: De eerste opdeling in de nieuwe Wajong wordt veroorzaakt door het leeftijds onderscheid. Voor Wajongers, jonger dan 27 jaar, wordt vastgesteld of zij mogelijkheden hebben tot het verrichten van loonvormende arbeid. Wajongers van 27 jaar of ouder gaan in principe door naar de nWajong. Er moet daarom een uitspraak gedaan worden over het percentage toekenning jonger dan 27 jaar.

In 2007 was 84% jonger dan 27 jaar (exclusief heropeningen). Dat zou betekenen dat van de eerste claims 16% naar de nWajong zou gaan omdat ze 27 jaar of ouder zijn. Het percentage jonger dan 27 wordt in 2007 echter sterk gedrukt door de doorstroom vanuit de Bijstand (zie tabel 2). Zonder het (tijdelijke) Bijstandseffect zou het percentage 90% zijn.

Tabel 2. Percentage instroom jonger dan 27 jaar, exclusief heropeningen

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aandeel <27 jaar	88%	90%	89%	90%	87%	84%

In de situatie van de nWajong zal het aantal potentiële Wajongers dat 27 jaar of ouder is echter waarschijnlijk kleiner zijn dan 10%. Het eenmalige effect van de screening van Bijstand is er dan niet meer en de overigen zullen naar verwachting eerder worden gesignaleerd. Besloten is om het percentage daarom op 100% te zetten.

Verdeling toekenningen tussen nWajong en leerwerkregeling: Een belangrijke parameter is de verdeling van de toekenningen van Wajongers, jonger dan 27 jaar, tussen de groep die naar de leerwerkregeling gaat en de groep die naar de nWajong gaat. Daarvoor is het nodig om het oordeel van de uitvoering over de mogelijkheden van de Wajongers bij aanvraag van de uitkering te kennen. Deze gegevens zijn verzameld in het kader van de Wajongdossieronderzoek⁵ en vertaald naar een participatieladder (zie kader 1). In hetzelfde onderzoek is vastgesteld dat het oordeel bij instroom over de participatiemogelijkheden een redelijk goede voorspeller is voor de feitelijke participatie van Wajongers in de eerste 4/5 jaar na instroom. De participatieladder voor het jaar 2006 is gebruikt voor de verdeling van de toekenningen naar nWajong en leerwerkregeling. De verdeling is opgenomen in tabel 3.

Voor de kwantitatieve analyses wordt uitgegaan van twee varianten: een hoge en een lage variant. Bij de lage variant wordt er vanuit gegaan dat alleen de groep die begeleid kan worden naar een reguliere werkgever naar de leerwerkregeling gaat. Afgerond betekent dit dat 40% naar de leerwerkregeling gaat en 60% naar de nWajong.

Bij de hoge variant wordt er van uitgegaan dat ook andere groepen doorgaan naar de leerwerkregeling (zie tabel 3). De groep "Geen participatiemogelijkheden op arbeidskundige

⁵ Zie kenniscahier 2008-I: De participatiemogelijkheden van de Wajonginstroom. Kenniscentrum UWV, mei 2008.

gronden" wordt niet in zijn geheel toegewezen aan de nWajong of leerwerkregeling. Verwacht wordt dat in de nieuwe Wajong ongeveer 25% wordt doorverwezen naar de leerwerkregeling. Uiteindelijk wordt voor de hoge variant geschat dat afgerond 30% direct doorgaat naar de nWajong en dat 70% naar de leerwerkregeling gaat.

Kader 1: participatieladder

Op basis van de gegevens uit het dossieronderzoek is het oordeel van de verzekeringsarts (VA) en de arbeidsdeskundige (AD) over de participatiemogelijkheden van de Wajongers bij instroom vertaald naar een participatieladder. De participatieladder is geconstrueerd als een hiërarchie van niveaus waarbij het uitgangspunt steeds plaatsing op het hoogst mogelijke niveau (trede) is.

Er worden zes niveaus van participatie onderscheiden:

- 1) Begeleiding naar reguliere werkgever
- 2) Begeleiding naar sociale werkplaats
- 3) Begeleiding naar dagbesteding of vrijwilligerswerk
- 4) Geen participatiemogelijkheden op arbeidskundige gronden
- 5) Tijdelijk geen participatiemogelijkheden op medische gronden
- 6) Duurzaam geen participatiemogelijkheden op medische gronden

Bij de laatste twee niveaus (tijdelijk en duurzaam geen mogelijkheden, niveau 5 en 6) heeft de verzekeringsarts geoordeeld dat er geen benutbare mogelijkheden zijn. De Wajonger heeft dan op medische gronden geen participatiemogelijkheden en wordt in dat geval niet beoordeeld door een arbeidsdeskundige. Er is een aantal criteria waarbij geen benutbare mogelijkheden wordt vastgesteld, zoals het opgenomen zijn in een instelling. In het dossieronderzoek is onderscheid gemaakt tussen Wajongers met blijvend en tijdelijk geen benutbare mogelijkheden. Bij de groep met tijdelijk geen benutbare mogelijkheden gaat het onder andere om Wajongers die als gevolg van een behandeling, een observatie of een begeleiding (in een instelling), niet beschikbaar zijn voor arbeid, maar dit na behandeling eventueel wel zijn. Na de behandeling moet opnieuw worden vastgesteld wat de mogelijkheden zijn. De groep Wajongers die duurzaam geen mogelijkheden hebben omvat vooral de zwaar gehandicapten. Zij zijn ook vaak opgenomen in een instelling.

Voor Wajongers met benutbare mogelijkheden stelt de arbeidsdeskundige de arbeidsmogelijkheden vast. Deze groep is verdeeld over de vier eerste niveaus van de participatieladder. Het hoogste niveau is begeleiding naar een reguliere werkgever (niveau 1), al dan niet met ondersteuning. Op dit niveau worden Wajongers dus in ieder geval voor een deel in staat geacht tot het uitvoeren van loonvormende arbeid. Wel is het zo dat Wajongers vaak (intensieve) begeleiding en ondersteuning nodig hebben en/of niet in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen. Ze hebben daarom mogelijk ondersteuning nodig in de vorm van voorzieningen, een jobcoach of loondispensatie. Als mensen niet in staat zijn tot regulier werk, dan is wellicht werken in een sociale werkplaats mogelijk (niveau 2). Ook in dit geval is er gedeeltelijk sprake van loonvormende arbeid. Van belang is om op te merken dat de scheiding tussen regulier werken en werken in een sociale werkplaats niet scherp te stellen is. In beide gevallen gaat het om loonvormende arbeid en is werken in een beschutte omgeving mogelijk. Wel hebben Wajongers werkzaam in een sociale werkplaats over het algemeen meer beperkingen dan Wajongers die werkzaam zijn bij een reguliere werkgever. Begeleiding naar sociale werkplaats wordt als apart niveau in de participatieladder opgenomen, omdat deze groep meestal afzonderlijk onderscheiden wordt.

Als mensen met benutbare mogelijkheden niet in staat zijn tot loonvormende arbeid dan wordt gekeken of niet loonvormende arbeid tot de mogelijkheden behoort, zoals (arbeidsmatige) dagbesteding of een vorm van vrijwilligerswerk (niveau 3). Tenslotte is er een groep Wajongers waarbij de VA zegt dat er wel mogelijkheden zijn op medische gronden maar waarbij vervolgens de arbeidsdeskundige (AD) aangeeft dat er op arbeidskundige gronden geen participatiemogelijkheden zijn (niveau 4).

Opgemerkt wordt dat bij de verdeling nWajong/leerwerkregeling gedragselementen een rol spelen. Het is voor de uitvoering (VA/AD) moeilijk om een uitspraak te doen over de duurzaamheid van een toestand (zie de uiteindelijke uitkomst bij de verhouding IVA/WGA in

de WIA⁶). Mogelijk bestaat het risico daarom dat meer jongeren doorgestuurd worden naar het leerwerkregeling dan we nu inschatten.

Tabel 3: Participatieladder 2006

	2006	Status
Hoge variant		
Begeleiding naar reguliere werkgever	36%	100% Leerwerkregeling
Begeleiding naar sociale werkplaats	11%	100% Leerwerkregeling
Geen participatiemogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden	12%	25% Leerwerkregeling
Tijdelijk geen participatiemogelijkheden op medische gronden	18%	100% Leerwerkregeling
Geschat percentage leerwerkregeling		69%
Begeleiding naar dagbesteding/vrijwilligerswerk	8%	100% nWajong
Geen participatiemogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden	12%	75% nWajong
Duurzaam geen participatiemogelijkheden op medische gronden	14%	100% nWajong
Geschat percentage nWajong		31%
Lage variant		
Begeleiding naar reguliere werkgever	36%	100% Leerwerkregeling
Geschat percentage leerwerkregeling		36%
Begeleiding naar sociale werkplaats	11%	100% nWajong
Begeleiding naar dagbesteding/vrijwilligerswerk	8%	100% nWajong
Geen participatiemogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden	12%	100% nWajong
Tijdelijk geen participatiemogelijkheden op medische gronden	18%	100% nWajong
Duurzaam geen participatiemogelijkheden op medische gronden	14%	100% nWajong
Geschat percentage nWajong		64%

Heropeningen: Bij de analyse van de Wajong wordt nog een groep onderscheiden. Ruim 10% van de statistische instroom bestaat uit heropeningen. Heropeningen zijn gerelateerd aan de uitstroom anders dan wegens pensionering of overlijden. Hoe meer Wajongrechten worden beëindigd wegens herstel, herbeoordeling of andere redenen, hoe meer Wajongrechten heropend kunnen worden.

In de nieuwe Wajong zullen er nog steeds heropeningen zijn. De vraag is of dit ook geldt voor de leerwerkregeling en zo ja, in welke mate. Het is moeilijk om daar een uitspraak over te doen. We gaan er voorlopig van uit dat de kans op heropening in de leerwerkregeling gelijk is aan de kans op heropening in de huidige Wajong.

Samenvattend: Gegeven de overwegingen uit de vorige paragrafen kan de volgende groepsverdeling gemaakt worden:

	Hoge variant	Lage variant
Toekenningen	: 17.000	17.000
Waarvan 27 jaar en ouder	: 0	0
Waarvan jonger dan 27 jaar	: 17.000	17.000
- nWajong	: 5.100	10.200
- leerwerkregeling	: 11.900	6.800

⁶ De belangrijkste reden voor het feit dat de uiteindelijke verdeling IVA/WGA sterk afweek van de verwachtingen is dat het erg moeilijk is om uit te sluiten dat er geen mogelijkheden tot herstel zijn.

C) Parameters van de nWajong

De nWajong omvat alle toegekende aanvragen van de Wajongers, die niet in staat zijn tot een vorm van loonvormende arbeid, Wajongers die 27 jaar of ouder zijn bij instroom, en de Wajongers uit de leerwerkregeling die 27 jaar of ouder zijn. Voor het bepalen van het uitkeringsvolume in de nWajong is het daarom niet alleen nodig om een uitspraak te doen over het uitstroomgedrag in de nWajong, maar ook over het uitstroomgedrag in de leerwerkregeling. Daarnaast moet voor het bepalen van het beslag op de uitkeringen ook een uitspraak gedaan worden over de hoogte van de uitkering en over het gemiddelde uitkeringsbedrag per jaar.

Uitstroomgedrag in de nWajong: Voor de Wajongers die niet in staat zijn tot loonvormende arbeid zijn er geen verschillen tussen de huidige Wajong en de nieuwe Wajong. Het uitstroomgedrag van deze groep zal dus bij benadering gelijk zijn aan het uitstroomgedrag in de huidige Wajong. Dat zelfde geldt voor de Wajongers die 27 jaar of ouder zijn.

Hoeveel Wajongers doorstromen vanuit de leerwerkregeling na hun 26^e jaar hangt af van het uitstroomgedrag in de leerwerkregeling (zie paragraaf D). Het uitstroomgedrag van de Wajongers uit de leerwerkregeling, die niet zijn uitgestroomd voor 27 jaar, is onzeker. De Wajongers met de grotere mogelijkheden zijn immers uitgestroomd en het is onduidelijk wat de uitstroommogelijkheden zijn van degenen die zijn overgebleven. De uitstroom wegens minder dan 25% arbeidsongeschiktheid (herstel) is na de eerste 10 jaar echter nog klein. Bij benadering is de uitstroom daarmee gelijk aan de uitstroom in de huidige Wajong.

Stromen tussen de nWajong en de leerwerkregeling: De mogelijkheden van Wajongers uit de nWajong kunnen groeien en de mogelijkheden van de Wajongers uit de leerwerkregeling kunnen afnemen (voor hun 27^e jaar). Er kunnen dus stromen optreden tussen de nWajong en de leerwerkregeling. Om volumeredenen en om uitvoeringsredenen moet hier een uitspraak over gedaan worden. Dit wordt verschoven naar paragraaf D).

Financiële parameters: Voor het bepalen van het uitkeringsbedrag in de nWajong moet vastgesteld worden wat het uitkeringsniveau in de nWajong is. Dit betreft in eerste instantie een politieke keuze. Voorlopig gaan we er van dat die gelijk is aan de huidige Wajong: 75% van het minimumloon. Het gemiddelde uitkeringsniveau is echter lager omdat inkomsten uit arbeid gekort worden op de uitkering. We gaan er van uit dat de mate van korting gelijk is aan de mate van korting in de huidige Wajong. De gemiddelde jaaruitkering is dan gelijk aan de gemiddelde jaaruitkering in de huidige Wajong: € 10.500.

D) Parameters van de leerwerkregeling

De parameters van de leerwerkregeling spelen een belangrijke rol bij de kwantitatieve analyse. Zij leggen de effecten van de nieuwe wet en de omvang van het werkaanbod vast. Van belang daarbij zijn:

- de gedrags- en beleidseffecten van de leerwerkregeling
- het uitstroombegedrag in de leerwerkregeling.
- de omvang van stromen tussen nWajong en leerwerkregeling
- de gemiddelde uitkering

Het uitgangspunt voor de omvang van het uitkeringsvolume in de leerwerkregeling vormt de omvang van de instroom uit paragraaf b: 11.900 in de hoge variant en 6.800 in de lage variant. Als gevolg van de veranderingen kunnen er echter gedrags- en beleidseffecten ontstaan, waardoor er in vergelijking met de huidige Wajong minder aanvragen zijn. Daarnaast kan de geïntensiveerde begeleiding leiden tot minder aanvragen en een verhoogde uitstroom. In de vorige paragraaf is al aangegeven dat er stromen kunnen optreden tussen de nWajong en de leerwerkregeling. Al deze grootheden bepalen het uitkeringsvolume. Uitkeringsvolume en uitkeringsniveau bepalen het beslag op de uitkeringsgelden.

Gedrags- en beleidseffecten:

Als gevolg van invoering van de leerwerkregeling kunnen er gedrags- en beleidseffecten zijn. Er zijn verschillende effecten denkbaar:

- Aanpassingen in het voortraject van de Wajong. Hier zijn twee groep van aanpassingen denkbaar. De eerste groep betreft aanpassingen die er voor zorgen dat de potentiële risicopopulatie afneemt. De tweede groep betreft verbeteringen in het traject tussen school en werk. Beide groepen van aanpassingen zullen bij gelijkblijvende omstandigheden leiden tot minder aanvragen.
- De invoering van de nWajong kan betekenen dat sommigen besluiten om geen Wajong-uitkering aan te vragen. Bijvoorbeeld als gevolg van een verlaging van de uitkering in de leerwerkregeling, maar ook als gevolg van hogere eisen in de leerwerkregeling.
- De intensivering van de re-integratie-inspanning kan zowel leiden tot minder aanvragen door een betere aansluiting op werk als tot een hogere uitstroom.

De verschillende effecten zijn niet onafhankelijk van elkaar. Hoe groter de mogelijke effecten aan de voorkant van de nWajong hoe kleiner de mogelijke effecten in de leerwerkregeling zelf, en omgekeerd. Het zijn immers vooral de jongeren met de meeste kans op succesvolle participatie die dan buiten de Wajong blijven. We zullen de verschillende effecten afzonderlijk analyseren.

Aanpassingen in het voortraject van de Wajong. Er zijn aanpassingen denkbaar in het voortraject die leiden tot een verkleining van de potentiële risicogroep. Bijvoorbeeld: jongeren op het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en het praktijkonderwijs (PRO) behoren tot de directe risicogroep van de Wajong. Als de toestroom tot deze schooltypes wordt afgeremd, kan de kans dat deze jongeren doorstromen naar de Wajong afnemen.

Daarnaast zorgt het ontbreken van een goede aansluiting tussen school (stage) en werk er voor dat jongeren een uitkering aanvragen en voor het VSO/PRO betekent dat vrijwel altijd een Wajonguitkering. Als de aansluiting verbetert kan worden zal dat betekenen dat het aantal jongeren dat een Wajonguitkering aanvraagt daalt.

De effecten van de aanpassingen in het voortraject van de Wajong zijn tweërlei. Enerzijds kan de participatiegraad omhoog gaan. Anderzijds kunnen de jongeren, die nu participeren in loonvormende arbeid binnen de Wajong, dit dan doen buiten de Wajong. Er treedt in dat geval eerder een verschuiving op. De gevolgen van de aanpassingen in het voortraject kunnen aan de andere kant echter ook betekenen dat meer jongeren uitvallen in het vervoltraject (in het vervolgonderwijs, uit werk).

Over de omvang van de mogelijke effecten zijn niet echt uitspraken te doen. Het zal echter duidelijk zijn dat succes in het voortraject betekent dat er minder succes zal zijn in het vervoltraject.

Gedragseffecten als gevolg van de invoering van de nWajong. De invoering van de nWajong kan leiden tot gedragseffecten. Er zijn twee typen gedragseffecten denkbaar: (1) jongeren kunnen afgeschrikt worden door de toegenomen eisen en (2) jongeren kunnen reageren op een eventueel lagere uitkering. Gedragseffecten kunnen echter alleen ontstaan als er keuzemogelijkheden zijn. De vraag is of veel keuzemogelijkheden zijn voor jongeren met beperkingen.

Als eerste kan worden opgemerkt dat een groot deel van de jongeren met beperkingen geen keuzemogelijkheden heeft. Uit het dossieronderzoek blijkt dat ongeveer 50% van de huidige instroom niet in staat is tot een vorm van loonvormende arbeid. Het merendeel van deze jongeren zal direct bij de aanvraag of indirect via de leerwerkregeling naar de nWajong gaan. De keuzemogelijkheden van deze groep (en hun omgeving) beperkt zich tot de keuze van de uitkeringsvorm. De keuze betreft in dit geval de keuze tussen een Wajonguitkering en een Bijstandsuitkering. Naast uitkeringshoogte spelen daarbij de eisen waaraan de jongeren moeten voldoen om in aanmerking te kunnen komen een rol (vermogenstoets en partnertoets bij de Bijstand). Ook de zekerheid en de faciliteiten die de verschillende uitkeringsvormen bieden spelen een rol. Het is niet de verwachting dat het gedrag van deze groep verandert door de nWajong. Bovendien hebben gemeenten belang bij een zo laag mogelijk Bijstandsvolume zodat eventuele aanvragen doorgestuurd worden naar de Wajong.

Als er keuzemogelijkheden zijn, dan zijn deze beperkt tot de 50% die in staat is tot loonvormende arbeid. Deze jongeren hebben een paar keuzes: verder studeren of op zoek gaan naar werk en als dat niet direct lukt om een uitkering aan te vragen. Bij een groot deel van de Wajonginstroom is verdere opleiding geen optie omdat zij hun maximale opleidingsniveau hebben bereikt. Een deel zou er onder de invloed van de wetwijziging voor kunnen kiezen om verder te gaan studeren. Het gedrag van de groep studerende wordt gecompliceerd door de mogelijkheid van samenloop van Wajonguitkering en studie-financiering/studietoelage. Het is de verwachting dat er alleen grote veranderingen optreden in het aantal Wajongaanvragen als daarin grote wijzigingen plaatsvinden. In dat geval is er ook niet zozeer sprake van een gedragseffect als meer van het uitsluiten van bepaalde groepen potentiële Wajongers. De vraag wordt dan uitstel (tot einde studie) of afstel?

Blijft over de groep jongeren voor wie werk en uitkering een keuze zou kunnen zijn. Voor een deel van deze groep is de Wajong niet zozeer een keuze als inkomensbron maar een keuze als achtervang. Werkgevers zijn soms alleen bereid om een jongere met beperkingen in dienst te nemen als hij of zij een uitkering aanvraagt. Het recht op uitkering wordt dan toegekend, maar de hoogte van de uitkering is dan beperkt of nihil. De veranderingen in de

nieuwe Wajong zullen niet echt van invloed zijn op gedragingen van deze groep, tenzij de gewenste achtervang ook geregeld kan worden buiten de Wajong (bijvoorbeeld via een arbeidsgehandicaptenstatus).

Voor het grootste deel van resterende groep bestaat de keuze tussen werk en uitkering niet omdat zij geen werk kunnen vinden. Als voor deze groep de aansluiting tussen school/werk en tussen werk/werk verbeterd kan worden zal de noodzaak om een uitkering aan te vragen afnemen. Er kan echter niet worden verwacht dat het aanscherpen van de eisen in de nieuwe Wajong op zichzelf tot minder uitkeringsaanvragen zal leiden. Wel zouden jongeren er voor kunnen kiezen om een Bijstandsuitkering aan te vragen in plaats van een Wajonguitkering als de voorwaarden voor de ene uitkeringsvorm beter zijn als voor de ander. Omdat, zoals eerder aangegeven, gemeenten belang hebben bij een zo laag mogelijk Bijstandsvolume, is niet te verwachten dat er een verschuiving richting Bijstand optreedt.

Op basis van de voorafgaande overwegingen kan geconcludeerd worden dat eventuele ontmoedigingseffecten van de nieuwe wet beperkt zullen zijn. De vraag is dan of de prikkel van een verandering in de uitkeringshoogte leidt tot minder Wajongaanvragen. Het mechanisme daarbij is dat het vergroten van het gat tussen uitkering en inkomsten uit arbeid jongeren prikkelt om arbeid met een lager loon te accepteren. Hét centrale probleem bij deze groep jongeren is echter dat zij niet in staat zijn om zelfstandig tenminste het minimumloon te verdienen. Vergroting van het gat tussen het minimumloon en de uitkeringshoogte verandert daar niets aan, terwijl er bovendien vrijwel geen arbeid wordt aangeboden onder het minimumloon: relevante arbeid op de vrije arbeidsmarkt ontbreekt. Wat is dan de keuze: niets of 50% van het minimumloon in plaats van niets of 70% van het minimumloon? Alleen als een lagere uitkering wordt begeleid door een bijkomende beschikbaarheid van werk zullen er duidelijke effecten optreden.

Kunnen we iets zeggen over de omvang van de gedragseffecten. Verwacht wordt dat de omvang van een eventueel ontmoedigingseffect beperkt is. Voor beleidsdoeleinden is het daarom beter om er geen rekening mee te houden. Prikkelwerkingen via een verandering in de prijs (uitkeringshoogte) worden standaard gemodelleerd via een prijselasticiteit van een economische goed. In dit specifieke geval spreken we van de uitkeringselasticiteit van het aantal Wajongaanvragen⁷. Voor de specifieke groep van jongeren met een beperkingen is niet bekend wat de omvang van deze elasticiteit is. De waarden die hiervoor gebruikt worden zijn afgeleid van de waarde van de uitkeringselasticiteit van andere groepen⁸. De vraag is echter of dat voor deze groep kan. Een uitkeringselasticiteit veronderstelt dat er een afwegingsproces mogelijk is en hiervoor is al aangegeven dat daarbij grote twijfels zijn. De verwachting is daarom dat de waarde klein zal zijn. De waarde kan echter groter worden in samenhang met de veranderingen in het voortraject van de Wajong (de beschikbaarheid van werk).

⁷ De uitkeringselasticiteit van de Wajonguitkering wordt gedefinieerd als de procentuele mutatie van het aantal Wajongaanvragen onder invloed van een procentuele verandering in de uitkeringshoogte. Als er geen invloed is van de uitkeringshoogte op het aantal aanvragen is de elasticiteit gelijk aan nul.

⁸ Waarden die het CPB gebruikt voor andere groepen liggen tussen 1,5 en 3. Dat wil zeggen dat een verlaging van de uitkering met 1% leidt tot een verlaging van het aantal uitkeringsaanvragen met 1,5 tot 3%. De uitkeringselasticiteit zal voor de groep jongeren met een beperking kleiner zijn.

De intensivering van de re-integratie-inspanning in de leerwerkregeling. Door de intensivering van de re-integratie-inspanning kunnen er zowel minder aanvragen zijn doordat voor een betere aansluiting op werk wordt gezorgd als meer uitstroom uit de leerwerkregeling. Ook kan de verhoogde re-integratie-inspanning leiden tot een hoger participatieniveau in de leerwerkregeling (als percentage van de populatie en als niveau per persoon). De vraag is of een uitspraak gedaan kan worden over de omvang van de verschillende effecten.

Deze vraag is deels gelijk aan de vraag naar het uitstroomgedrag in de leerwerkregeling. Uitgangspunt vormt het uitstroomgedrag in de huidige Wajong. Twee parameters zijn van belang: de leeftijd bij instroom en de uitstroom in de relevante periode. Uit de analyse van de instroom blijkt dat de gemiddelde leeftijd bij instroom 19 jaar is. De relevante periode voor de leerwerkregeling is dan acht jaar. De uitstroom uit Wajong in de eerste acht jaar is weergegeven in tabel 4. Daaruit blijkt dat na acht jaar ongeveer 20% is uitgestroomd.

Tabel 4: Het uitstroompatroon in eerste 8 jaar na instroom

	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar	7 jaar	8 jaar
Cumulatieve uitstroom	1%	3%	5%	8%	11%	14%	17%	19%

Kan op basis hiervan een uitspraak gedaan worden over het uitstroomverloop in de leerwerkregeling? Het directe antwoord hierop is dat er weinig relevante kennis binnen de Wajong bestaat om deze vraag te beantwoorden. In het dossieronderzoek is geschat dat het percentage dat participeert in loonvormende arbeid verhoogt kan worden tot maximaal circa 50%. Dit is daarmee ook een schatting van de maximale ruimte die beschikbaar is om jongeren met beperkingen buiten de Wajong te houden, gegeven het criterium van loonvormende arbeid. Een deel daarvan echter stroomt zo wie zo al uit binnen de huidige regels (ongeveer de helft van de 20% die uitstroomt binnen acht jaar stroomt uit wegens herstel). Dat betekent dat de netto ruimte circa 40% van de instroom bedraagt. Daarmee is echter nog geen uitspraak gedaan over welk deel van de 40% door de invoering van extra leerwerkregeling buiten de Wajong wordt gehouden.

Binnen de Wajong zijn geen gegevens beschikbaar die daarvoor als basis kunnen dienen. We kunnen wel kijken naar ervaringen met soortgelijke aanpassingen bij eerdere wettrajecten. Met name gaat het om de ervaringen met de wetgeving rondom de WAO. Bij de verlenging van de ziekteperiode van een naar twee jaar (VLZ) moest ook een uitspraak gedaan worden over de mogelijke effecten van VLZ. Deze verandering is in essentie vergelijkbaar met de creatie van de leerwerkregeling. Alleen gaat het bij VLZ om een periode van een jaar en bij de leerwerkregeling om een periode van acht jaar. Bij VLZ werd afgezien van mogelijke gedragsveranderingen en werd het volume-effect van het extra ziektejaar gelijk gesteld aan de uitstroom in het eerste WAO-jaar (12%). De beste schatting van het VLZ-effect ligt momenteel echter tussen 35% en 40%, bij benadering dus het drievoudige. Dit zou als scenario gebruikt kunnen worden voor de leerwerkregeling.

Het is echter niet zo dat deze bevinding één op één overgezet kan worden naar de leerwerkregeling. Een belangrijk verschil is dat er bij VLZ/WAO een probleemhouder (werkgever) is, die geconfronteerd wordt met de financiële gevolgen van een doorstroom naar de WAO en bovendien mogelijkheden heeft om binnen de eigen werkgelegenheid te schuiven. Bij de Wajong ontbreekt deze probleemhouder. De gedragseffecten bij VLZ kunnen

echter gezien worden als bovengrens van de mogelijke gedragseffecten bij de leerwerkregeling. De ondergrens is dan het uitstroompatroon van de huidige Wajong. Gegeven dat we niets weten over de kansverdeling van alle posities tussen onder- en bovengrens is dan de logische stap om te kiezen voor de middenpositie. Uit de vergelijking met VLZ volgt dus een gedragseffect dat gelijk is aan het normale uitstroompatroon (20%). Het betekent dat in dit scenario 60% doorstroomt naar de nWajong en 40% uitstroomt uit de leerwerkregeling. De circa 20% extra uitstroom is de helft van de geschatte beschikbare ruimte. Het lijkt goed mogelijk om deze circa 20%-punt uit te laten stromen uit de leerwerkregeling.

Dit scenario kan nog verder worden aanpast. De invloed van de beleidsintensivering vindt plaats in het begin van de uitkering. Het is dan ook logisch om een belangrijk deel van effect bij het begin te laten plaatsvinden. Om deze reden wordt het scenario als volgt geformuleerd. Door de beleidsintensiveringen in de leerwerkregeling stroomt 10% niet in door een betere aansluiting met werk en zal 10% extra uitstromen in de jaren van de leerwerkregeling.

Een aspect van de gevolgen van de beleidsintensivering is nog niet besproken. Als gevolg van de verhoogde re-integratie-inspanning zal er niet alleen meer uitstroom zijn maar is het ook mogelijk dat meer Wajongers in de leerwerkregeling en voor een groter deel loonvormende arbeid verrichten. Bovendien worden de inkomsten uit loonvormende arbeid, net als bij WGA-regeling, maar gedeeltelijk op de uitkering gekort in de leerwerkregeling. Voor een deel zullen deze veranderingen zich uiten in verhoogde uitstroom en vallen daarmee onder 10% extra uitstroom. In hoeverre er daarnaast nog sprake is van een verhoogde participatiepercentage is moeilijk aan te geven. Voorlopig gaan we er van uit dat er geen sprake is van een verhoogd participatieniveau bij de degenen die niet uitstromen. Het percentage blijft daarmee gelijk aan het niveau in de huidige Wajong.

Samenvattend: de aanpassingen rond de Wajong kunnen tot verschillende gedrags- en beleidseffecten leiden. Deze hebben deels betrekking op het voortraject van de Wajong en deels op de Wajong zelf. De effecten zijn niet altijd duidelijk van de elkaar te scheiden: verbetering van de overgang school/werk is zowel onderdeel van het voortraject als onderdeel van de leerwerkregeling. De effecten zijn bovendien niet onafhankelijk van elkaar: succes in het voortraject betekent minder succes in de leerwerkregeling. Het schatten van de omvang van de mogelijke effecten is problematisch. Enerzijds is niet altijd duidelijk wat de exacte aard van veranderingen is en anderzijds ontbreekt aan kennis om een uitspraak te doen. Voor zover een uitspraak gedaan kan worden is dat op basis van theoretische overwegingen (uitkeringselasticiteit) en op ervaringen bij andere wettrajecten (VLZ). Niettemin lijkt een plausibel scenario voor de leerwerkregeling dat deze leidt tot 10% minder instroom en 10% meer uitstroom. Het blijft echter een scenario met grote onzekerheden. Vanuit uitvoeringsoogpunt is daarom verstandig om behoedzaam op te treden, zeker bij de start van de nieuwe wet.

Opgemerkt moet worden dat een principiële keuze het scenario voor de leerwerkregeling sterk beïnvloedt: de samenloop van studie en uitkering. Een substantieel aandeel van de instroom zit nog op school (37% zit nog gemiddeld tenminste 2,5 jaar op school, zie paragraaf overige parameters). In de huidige situatie hebben zij recht op een uitkering. Als dat in de nieuwe situatie niet meer het geval is daalt de instroom in de leerwerkregeling sterk en geldt het geformuleerde scenario niet meer.

Het uitstroomgedrag in de leerwerkregeling

Het uitstroomgedrag in de leerwerkregeling is al besproken bij de effecten van de beleidintensivering. Door de beleidsintensivering neemt de uitstroom in de leerwerkperiode met 10% toe. Bij veronderstelling is deze extra uitstroom gelijkmatig verdeeld over de periode van de leerwerkregeling.

De omvang van stromen tussen nWajong en leerwerkregeling

De veranderingen in de nieuwe Wajong gaan er vanuit dat de participatiemogelijkheden van jongeren nog niet bepaald zijn. De consequentie daarvan is dat de participatiemogelijkheden kunnen toenemen, maar ook dat ze kunnen verslechteren. Dit betekent dat er tussen 18 en 27 jaar stromen zullen zijn tussen nWajong en leerwerkregeling. Voor een schatting van de omvang van het werkaanbod binnen zowel de nWajong als binnen de leerwerkregeling is het nodig om hier een uitspraak over te doen.

We kunnen een schatting maken van de stromen op basis van de data uit het dossieronderzoek. Het is mogelijk om de verhouding tussen de verschillende groepen op de participatieladder en de participatiestatus (ultimo 2006) weer te geven. Tabel 5 geeft voor elke groep op de participatieladder weer op welke wijze deze groep na gemiddeld twee jaar participeert. Uit de tabel blijkt dat het participatieoordeel over het algemeen een redelijke goede voorspeller is van de participatiestatus. Verder is op te merken dat het uiteindelijke participatieniveau van een groep over het algemeen uiterlijk twee jaar na instroom wordt bereikt. Daarna stabiliseert het. Tabel 5 geeft dus naar alle waarschijnlijkheid een goed beeld van de ontwikkeling van de participatie in de periode van de leerwerkregeling (in ieder geval voor de eerste 4/5 jaar).

Tabel 5 Participatieoordeel naar participatiestatus, Totaal 2002-2006

Participatieoordeel	Participatiestatus	Reguliere werkgever	Sociale werkplaats	Dagbesteding/vrijwilligerswerk	Geen participatie	Totaal
Reguliere werkgever		84%	7%	2%	8%	100%
Sociale werkplaats		24%	61%	8%	7%	100%
Dagbesteding/vrijwilligerswerk		14%	1%	79%	5%	100%
Geen mogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden		18%	4%	6%	73%	100%
Tijdelijk geen mogelijkheden (medische gronden)		33%	3%	9%	55%	100%
Duurzaam geen mogelijkheden (medische gronden)		8%	6%	17%	69%	100%

Bij de groep geen "Geen mogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden" wordt er in de ruime variant van uitgegaan dat 25% naar de leerwerkregeling gaat en 75% naar de nWajong. Uit tabel 5 blijkt dat ongeveer 22% van de groep uiteindelijk participeert in regulier werk of de sociale werkplaats. We gaan er van uit dat deze groep dezelfde is als de groep die bij de claimbeoordeling naar de leerwerkregeling gaat. Een gevolg is dat vrijwel niemand van de groep "Geen mogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden" die in de nWajong instroomt alsnog naar de leerwerkregeling gaat.

Op basis van tabel 5 en van de verdeling tussen nWajong en de leerwerkregeling uit tabel 3 kan per groep een schatting gemaakt worden van de stromen tussen de nWajong en de werkregeling (tabel 6). De schatting is zowel voor de hoge als voor de lage variant gemaakt.

Tabel 6. Participatieoordeel naar participatiestatus in termen van de nWajong

	Hoge variant		Lage variant	
	Naar Werk-regeling	Naar nWajong	Naar Werk-regeling	Naar nWajong
Reguliere werkgever	91%	10%	84%	17%
Sociale werkplaats	85%	15%	24%	76%
Dagbesteding/vrijwilligerswerk	15%	84%	14%	85%
Geen mogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden	22%	79%	18%	83%
Tijdelijk geen mogelijkheden (medische gronden)	36%	64%	33%	67%
Duurzaam geen mogelijkheden (medische gronden)	14%	86%	8%	92%

Combinatie van tabel 3 en tabel 6 leidt tot de verschuivingen per trede en voor het totaal zoals in tabel 7 is weergegeven. In de hoge variant verschuift binnen gemiddeld twee jaar 16% van de leerwerkregeling naar de nWajong (afgerond 25% van de populatie in de leerwerkregeling). 3% verschuift van de nWajong naar de leerwerkregeling (10% van populatie in de nWajong). In de lage variant verschuift 6% van de leerwerkregeling naar de nWajong, (17% van populatie in de leerwerkregeling). Evenzo verschuift 13% van de nWajong naar de leerwerkregeling (afgerond 20% van de populatie in de nWajong).

Tabel 7. Stromen tussen de nWajong en leerwerkregeling

	2006		Status	Naar Werk-regeling	Naar nWajong
Hoge variant					
Regulier werk	36%	100%	Voorportaal	34%	4%
WSW	11%	100%	Voorportaal	10%	2%
Geen mogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden	12%	25%	Voorportaal	3%	0%
Tijdelijk geen mogelijkheden (medische gronden)	18%	100%	Voorportaal	6%	11%
Geschat percentage voorportaal			69%	53%	16%
Dagbesteding/vrijwilligerswerk	8%	100%	nWajong	1%	7%
Geen mogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden	12%	75%	nWajong	0%	10%
Duurzaam geen mogelijkheden (medische gronden)	14%	100%	nWajong	2%	12%
Geschat percentage nWajong			31%	3%	29%
Lage variant					
Regulier werk	36%	100%	Voorportaal	31%	6%
Geschat percentage voorportaal			36%	31%	6%
WSW	11%	100%	nWajong	3%	9%
Dagbesteding/vrijwilligerswerk	8%	100%	nWajong	1%	7%
Geen mogelijkheden op arbeidsdeskundige gronden	13%	100%	nWajong	2%	11%
Tijdelijk geen mogelijkheden (medische gronden)	18%	100%	nWajong	6%	11%
Duurzaam geen mogelijkheden (medische gronden)	14%	100%	nWajong	1%	13%
Geschat percentage voorportaal			64%	13%	51%

Uit de tabel blijkt duidelijk dat de stromen tussen leerwerkregeling en nWajong niet in evenwicht zijn. Bovendien zijn de stromen substantieel. Dat betekent dat bij de kwantitatieve analyse rekening gehouden moet worden met deze stromen. De gegevens uit tabel 7 kunnen gebruikt worden voor de modellering hiervan.

De gemiddelde uitkering in de leerwerkregeling

Op basis van de voorafgaande analyses en onder verschillende veronderstellingen kan nu een schatting gemaakt worden de volumeontwikkeling in de leerwerkregeling. Daarmee kan echter nog geen schatting gemaakt worden van de uitkeringslasten. Daarvoor is het nodig dat de hoogte van de uitkering bekend is. Er kan echter ook met scenario's worden gewerkt.

E) Overige parameters nWajong

We sluiten de analyse af met een aantal belangrijke parameters die bij het financiële kader een rol spelen, zowel voor de grote als de kleine geldstroom.

School en Wajong

De eerste parameters betreffen de Wajongers dat bij instroom nog op school zitten. In verband met vraagstuk samenloop studiefinanciering en uitkering is de omvang van deze groep van belang. Voor de ontwikkeling van de uitvoeringskosten is de gemiddelde resterende studieduur van belang. Tabel 8 geeft het beeld weer voor de instroomjaren uit het dossieronderzoek. Daaruit blijkt dat gemiddeld 37% nog op school zit bij instroom. De percentage is licht gedaald tussen 2002 en 2006.

Tabel 8: Schoolgaand bij instroom, data dossieronderzoek (2002, 2004-2006)

	2002	2004	2005	2006	Gemiddeld
Zit nog op school als % van de instroom	39%	38%	38%	35%	37%
Ultimo 2006 nog schoolgaand in % van de groep die op school zat bij instroom	22%	28%	41%	54%	

In de tabel is ook een afstudeerpatroon opgenomen voor de schoolpopulatie. Van de instroom uit 2006 studeert eind 2006 nog 54%. Voor de instroom uit 2005 is dat eind 2006 nog 41%, enzovoorts. Onder de veronderstelling dat het gedrag van de schoolpopulaties bij de verschillende instroomjaren gelijk is kan uit het afstudeerpatroon een gemiddelde schoolduur worden berekend. Voor de hele populatie is de gemiddelde duur 2,5 jaar. Voor de verschillende schooltypes loopt dat echter uiteen. Voor de schooltypes lager dan MBO (80%) is de gemiddelde duur 1,9 jaar en voor MBO en hoger (20%) is dat 3,8 jaar.

Jobcoach

Bij de inrichting van leerwerkregeling speelt het instrument jobcoach een belangrijke rol. Op basis van de dossierdata is een kruistabel gemaakt van de huidige inzet van jobcoach in relatie tot de participatieladder. De resultaten staan in tabel 9. Gemiddeld werd in 2006 bij ruim 11% van de instroom een jobcoach ingezet. Uit de analyse bleek dat dit alleen gebeurde bij de groep met het participatieoordeel "begeleiding naar regulier werk".

Tabel 9: De inzet van de jobcoach, data dossieronderzoek (2002, 2004-2006)

	2002	2004	2005	2006	Totaal
Geen jobcoach	141	181	218	302	842
Werkt nog steeds met jobcoach	5	9	15	28	57
Jobcoach is gestopt	6	9	6	6	26
Status jobcoach is onduidelijk	2	2	6	5	15
Totaal	154	201	244	341	940
Aantal cliënten met inzet van een jobcoach	13	20	26	39	98
Percentage jobcoach	8%	10%	11%	11%	10%